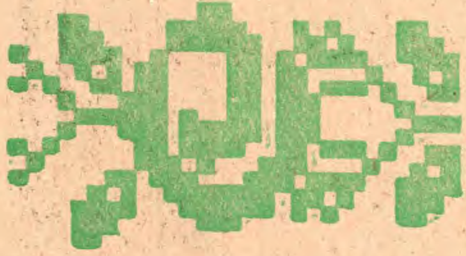
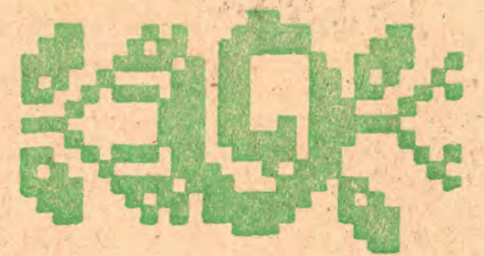
„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI – CENA 60 gr.

Ніва

№ 18 (62) БЕЛАСТОК, 5 МАЯ 1957 г. ГОД II

Да студэнцкай моладзі

Набліжаецца студэнцкае лета. Калі міне гарачы час — экзамены, дружная студэнцкая сям'я расцярушыцца па ўсёй краіне. Адны паедуць у дамы адпачынку, другія накіруюцца пад бацькоўскія стрэхі, трэція, з дыпломам у кішэні, пачнуць шукаць працы.

Варта, каб студэнты — беларусы ўжо цяпер падумалі аб сваім удзеле ў арганізацыі грамадска - культурнага жыцця сярод беларускага насельніцтва і аб прапагандзе беларускай культуры і беларуска - польскіх традыцыяў у польскім асяроддзі.

У адным, як і ў другім напрамку гэтай працы, маем вялікія цяжкасці, таму, што часта нехапае ініцыятыўнага таварыша які-б крануў працу з месца. Гэта павінна зрабіць наша інтэлігенцыя, а асабліва студэнты, якія ад вякоў у кожным народзе з'яўляюцца самай энергічнай ініцыятыўнай часткай.

Няма патрэбы гаварыць нашым студэнтам аб адсталасці нашых вёсак. Тыя, што вучацца ў Заходняй Польшчы вельмі добра ўяўляюць сабе, якія ў нас аблогі, калі параўнаем Беласточчыну і напрыклад Пазнаньскае ваяводства. Аж надта вялікія маем аблогі, — так гаспадарчыя, як і культурныя. Ды-й яны заўсёды разам ідуць. Дзе гаспадарка дрэнна пастаўлена, там няма чаго і гаварыць аб культуры, там яе не будзе.

Таму каб узняць і культырны ўзровень нашых вёсак нельга вузка падыходзіць да культуры. А ў нас, як-жа часта, калі гаворыцца аб развіцці культуры на вёсцы, бачыцца толькі хор, або драматычны гурток. Застаюцца ў цені падставовыя меркі культуры — умовы жыцця селяніна.

Дапамагчы селяніну павысіць жыццёвы ўзровень, — галоўны напрамак культурнай дзейнасці на вёсцы.

Аб гэтым павінны падумаць студэнты, якія едуць на канікулы да бацькоў, як і выпускнікі вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў, якія ў гэтым годзе распачнуць самастойную працу.

Варта, каб гэтыя астатнія не расцярушваліся па ўсёй краіне, а вярталіся ў родныя мясцовасці, каб супольна з намі маглі будаваць сваю будучыню сярод таго грамадства, з якога вышлі.

Вясна на кааператыўным полі. *Фото — Лясоцкі.*

Алесь Трајаноўскі

Творчасць многіх пакаленняў

«Шмат хараства і глыбокага зместу заложана ў беларускай народнай творчасці. Шмат мудрасці, трывогі і радасці, святла і горычы, шчырай любві і праўды захавала ў сваіх скарбах беларуская народная песня. Яна зарадзілася ў далёкія часы гісторыі народа, разам з ім расла, мацнела і развівалася, пераказваючы мастацкімі вобразамі долю і нядолю многіх пакаленняў, адлюстроўваючы доўгі гістарычны шлях».

Так пісаў Рыгор Раманавіч Шырма ў уступным артыкуле да свайго зборніка «Беларускія народныя песні, загадкі і прыказкі», выдадзеным у Мінску ў 1947 годзе. Ці варта гаварыць аб праўдзівасці і глыбокай асэнсаванасці гэтых слоў, якія датычаць у першую чаргу, сутнасці здабыткаў беларускай народнай песеннай творчасці, здабыткаў, якія на працягу многіх стагоддзяў накапляў, і клапатліва зберагаў цэлы шэраг пакаленняў. І сапраўды, важнейшыя падзеі ў гісторыі і жыцці беларускага народа, быт і нацыянальныя асаблівасці знайшлі сваё шырокае выражэнне і адлюстраванне ў паэтычнай і песеннай народнай творчасці.

З незвычайнай мужнасцю наш народ доўгія стагоддзі адстойваў сваю культуру, сваю мову, сваю чалавечую годнасць ад шматлікіх ворагаў. Яго не змаглі задушыць ні польскія паны, ні царскія сатрапы, ні зграі нямецкіх, татарскіх і іншых захопнікаў. Яго не прымусілі забыць родную мову ні праследаванні, ні крывавыя расправы, ні ярыя прапаведнікі каталіцтва і «єдіной, неделімой Русі». Гэтаму нямала дапамагала песня. Нянавісць да прыгнятальнікаў, імкненне, думка аб вызваленні роднага краю ад чужынцаў, праслаўленне барацьбы за нацыянальнае і соцыяльнае вызваленне складалі пафас народнай песні, яе жыватворчую сілу.

Народная песенная творчасць нашага народу адлюстроўвае шматбаковыя рысы нацыянальнага характару. Песні заўсёды былі непарыўна звязаны з усім укладам народнага быту. Вось чаму беларуская народная песня. творчасць простага народу, карыстаецца на працягу стагоддзяў пашанай і любоўю сярод многіх пакаленняў. Гэтая творчасць адыграла велізарную ролю ў фармаванні нацыянальнай культуры. У ёй, ва ўмовах чужацкага гаспадаравання, была замацавана і атрымала далейшы развой народная мова.

«Толькі там з'яўлялася багатая народная паэзія, — пісаў рускі рэвалюцыйны дэмакрат Чарнышэўскі, — дзе маса народу хвалявалася моцнымі і высокароднымі пачуццямі, дзе звяршаліся сілаю народу вялікія падзеі». А вялікіх падзей у гісторыі беларускага народу было нямала. Змаганне з крыжацкімі і татарскімі наездамі, казацкія паўстанні супраць прыгнёту панскай Польшчы, паўстанне Кастуся Каліноўскага і шэраг іншых супраць рускага самаўладства, — адным словам, гісторыя Беларусі, — гэта гісторыя барацьбы народа за нацыянальнае вызваленне, за лепшы лёс.

У глыбокай старажытнасці ўзнікла беларуская народная песня. З даўніх часоў дайшлі да нас быліны пра Іллю Мурамца, Дабрыню Нікіціча, Алёшу Паповіча і іншыя. Унаследаваўшы лепшыя і найбольш характэрныя ўсходнеславянскія матывы, народная песня пасля сфармавання беларускай мовы ў XIV стагоддзі працягвала развівацца, ахопліваючы ўсё большы шэраг з'яў, прайшла праз стагоддзі, не трацячы ні сваёй яскравасці, ні сваёй самабытнасці, сілы, грацыі.

«У народнай беларускай песні, — пісаў Рыгор Раманавіч Шырма, — адбіваюцца прыгожыя краявіды Беларусі з яе тысячамі рэк і азёр, з яе дрымучымі пушчамі, сасновымі барамі, «зімненькай крынічанькай», з салаўінымі спевамі тады, калі «ці на свет світае, ці на зоры займае». Яна ахоплівае ўсе бакі побыту чалавека: і цяжкую працу ў часе залатога жніва, і маладую шчырасць кахання, і глыбокія грамадскія пачуцці. Яна захавала таксама шмат чаго з агульнаславянскіх матываў і тэм, яна па-свойму перапрацавала тэмы, якія прыйшлі ў яе, як уплывы суседніх славянскіх народаў, і гэта зусім нармальна, бо творчасць кожнага народа адчувае ўплыў суседніх культур і ў сваю чаргу ўплывае на іх. Такія багацці беларускай народнай творчасці, створанай працоўнымі масамі».

Шырокае развіццё і пашырэнне атрымала народная песня ў XIV—XV стагоддзях. Нягледзячы на праследванні з боку царквы, якая ўсімі сродкамі імкнулася выкараніць астаткі паганства, песенная творчасць працягвала свой шлях наперад, суправаджаючы гадавы круг земляробчых абрадаў і бытавыя святы. Такім чынам узніклі абрадавыя песні вяснянкі, юраўскія, купальскія і пятроўскія, сёмушныя, жніўныя, песні яравога жніва або восеньскія, калядныя і навагоднія, вясельныя і хрэсьбінныя, гэта значыць песні, звязаныя з вызначанымі порамі году, сельскагаспадарчымі работамі, рознымі абрадамі і звычаямі. Сярод іх ёсць цудоўныя ўзоры песеннага майстэрства.

Адны з гэтых песняў выконваліся падчас адпаведных свят, іншыя адпавядалі кругу сельскагаспадарчых работ і змене пораў года, і таму выконваліся ў паслядоўнасці гэтых перыядаў.

Як вядома, у старажытных славян услед за Качуном, самым кароткім днём года, настаюць святы, на якія перайшла рымская назва «каляды» (calendae).

У калядныя абрады ўваходзілі вячэра сярод снапоў, кучаў хлеба, варажба, пажаданні ўраджаю, запрашэнне марозу на куццю. Прыход вясны звязан з масляніцай, з вясновымі святамі і вясновымі гульнямі. Яны пераходзяць у «зялёнае свята» — Тройцу, або Сёмуху, калі вясна сустракаецца з летам. Гэта аднachасова і свята расквi-

(Працяг на стар. 2)

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

У падтрымку мірнай палітыкі

27 красавіка на пасяджэнні Сейма Старшыня Рады Міністраў Юзэф Цыранкевіч зачытаў справаздачу з падарожжа ўрадавай дэлегацыі ПНР да сямі краін Азіі.

У справаздачы Цыранкевіч падкрэсліў, што гэтае падарожжа моцна зблізіла Польшчу да краін Азіі, умацавала яе пазіцыі ў тым раёне, а гэтым самым і на цэлым свеце. Візіты польскай дэлегацыі ў краінах поўднёва - ўсходняй Азіі з'яўляюцца моцнай падтрымкай мірнай, нейтральнай палітыкі гэтых краін, палітыкі, якая рашуча клеймуе мілітарыстычныя блокі імперыялістычных агрэсараў. Нашыя візіты ў сацыялістычных краінах Азіі, — заявіў далей Цыранкевіч, — прычыніліся да далейшага, лепшага ўзаемазразумення, да ўмацавання еднасці вялікай сям'і сацыялістычных дзяржаў абгрунтаванай на асновах пралетарскага інтэрнацыяналізма, на роўнасці, узаемапашане і неінгерэнцыі ва ўнутраныя справы.

Нашыя візіты, — сказаў у заканчэнні прэм'ер, — павінны дазволіць пашырыць узаемныя гаспадарчыя суадносіны з гэтымі краінамі, што для сучаснай польскай эканомікі мае вялікае значэнне.

Ноты ўрада СССР

Міністр замежных спраў СССР Андрэй Грамыка ў суботу ўручыў шаржэ дафэр Федэратыўнай Рэспублікі Германіі ў Маскве ноту Савецкага Урада ўраду ФГР.

У сваёй ноце Совецкі Урад засцерагае, што тыя, якія імкнуцца забяспечыць заходненямецкую армію атамнай зброяй, бяруць на сябе сур'ёзную адказнасць. Совецкі Урад выказваецца за тым, каб на тэрыторыі Германіі наогул не было атамнай зброі, — ані нямецкай ані ніякай іншай.

Са свайго боку Совецкі Урад заяўляе, што поўнасцю гатоў заключыць пагадненне з заходнімі дзяржавамі якое-б гарантавала, што на тэрыторыі Нямеччыны не будзе ніякай атамнай зброі.

* * *

Некалькі дзён таму назад Урад Совецкага Саюза выслаў ноты да ўрадаў ЗША, Англіі і Францыі. У ноце ўрада Совецкага Саюза гаворыцца аб неабходнасці мірнага ўрэгулявання спраў Блізкага Усходу. Акрамя таго, Совецкі Саюз прапануе вялікім дзяржавам не ўмешвацца ў блізкаўсходнія канфлікты, якія павінны быць наладжаны самымі арабскімі дзяржавамі.

Прапановы Совецкага Саюза маюць вялікае значэнне, таму, што, як вядома, становішча на Блізкім Усходзе цяпер вельмі напружанае.

Святкаванні 1 Мая

Ва ўсёй краіне адбыліся ўрачыстыя святкаванні Міжнароднага Дня Працоўных — 1 Мая. У святкаванні 1 Мая ў нашай сталіцы, Варшаве, удзельнічалі загранічныя дэлегацыі з СССР, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Югаславіі, Румыніі і інш.

На Цэнтральным урачыстым пасяджэнні ў Варшаве, ў сувязі са святам 1 Мая, выступіў I сакратар ЦК ПЗПР тав. Уладыслаў Гамулка.

У гэты дзень працоўныя ўсяго свету прадэманстравалі сваё маналітнае адзінства, салідарнасць і вернасць высокім ідэям сацыялізма.

Закончыўся Канстытуцыйны З'езд ЗМС

27 красавіка ў Варшаве закончыў свае работы Канстытуцыйны З'езд Саюза Сацыялістычнай Моладзі, на якім ухвалена ідэйна - палітычную дэкларацыю і статут арганізацыі.

Ноччу з 27 на 28 красавіка адбылося першае пасяджэнне ЦК ЗМС. У тайным галасаванні выбрана 13-асабовы Сакратарыят ЦК ЗМС. Першым Сакратаром ЦК ЗМС выбрана Мар'яна Рэнкэ.

Што новага ў свеце

ПАДЗЕІ У ІЯРДАНІІ...

...звярнулі ўвагу людзей усяго свету на гэту маленькую арабскую дзяржаву. Прычынай іх з'яўляецца канфлікт паміж іярданскім каралём Гусейнам Эль Гашэмі і амаль усім іярданскім грамадствам, якое ўзначальваў былы прэм'ер-міністр Іярданіі, Набульсі. У выніку канфлікту прэм'ер-міністр Набульсі вымушаны быў падацца ў адстаўку. Кароль Гусейн пазвальняў са службы ў арміі невыгадных сабе вышэйшых афіцэраў і ўтварыў прыхільны яго палітыцы новы іярдансікі ўрад.

Як паведамляюць газеты, у Іярданіі, у сучасны момант, уведзена надзвычайнае становішча. Ліквідавана ўсе палітычныя партыі, праводзяцца масавыя арышты. Асноўнай прычынай заіснаваўшага канфлікту былі значныя рознагалоссі паміж каралём Гусейнам, якога падтрымлівае ўся яго арыстакратыя і былым прэм'ер-міністрам Набульсім, якога падтрымлівае ўсё прагрэсіўнае грамадства Іярданіі.

Як вядома, ўрад Набульсія праводзіў палітыку нацыянальнай незалежнасці і падтрымліваў Егіпет у яго змаганнях супроць каланіялізма. У апошні час свайго існавання ўрад Набульсія адкінуў дактрыну Эйзенхаўэра і выказаў гатоўнасць наладзіць цесныя дыпламатычныя суадносіны з Совецкім Саюзам.

Не спадабалася гэта каралю Гусейну, які з'яўляецца прыхільнікам палітыкі, якую праводзяць на Блізкім Усходзе заходнія дзяржавы.

Намеры ЗША вельмі зразумелыя. Хочуць яны выкарыстаць факт часовай перамогі Гусейна каб адарваць Іярданію ад блока арабскіх дзяржаў, ізаляваць Егіпет і прымусіць яго да прыняцця дактрыны Эйзенхауэра, а пасля ўжо пойдзе лёгка.

СПРАВА СУЭЦКАГА КАНАЛА...

...усё яшчэ не закончана. У мінулым тыдні сабраўся Совет Бяспекі ААН, каб яшчэ раз абмеркаваць гэтую праблему.

Некалькі дзён таму назад, Егіпет аб'явіў зварот у справе карыстання Суэцкім каналам. У звароце гаворыцца аб тым, што карыстацца каналам могуць караблі ўсіх дзяржаў, якія заплацяць за пераплыццё егіпецкай управе канала. Зварот выклікаў незадавальненне з боку заходніх дзяржаў, якія дамагаюцца, каб 50 працэнтаў уплаты ўносіць у міжнародны банк. (І вось яшчэ адна прычына да канфліктаў).

Напружанасць становішча павялічвае факт прыходу ва ўсходні раён Міжземнага мора VI-га амерыканскага марскога флоту і агрэсіўная прамова Далеса. Відаць, ЗША думаюць, што прышоў час, калі дактрыну Эйзенхауэра можна праводзіць не толькі шляхам дыпламатычных перагавораў, але і пры дапамозе зброі.

ПІСЬМО БУЛГАНІНА

У мінулым тыдні мы былі наглядальнікамі не толькі самых канфліктаў. Адначасова з ваеннымі пачынамі амерыканскага флоту і прамовай Далеса, дзе ён многа гаварыў аб неабходнасці ўмацавання агрэсіўных блокаў НАТО, СЕАТО, павелічэнні ўзбраенняў і «вызваленні ад комунізма краін народнай дэмакратыі», Старшыня Совета Міністраў СССР Н Булганін пераслаў сваё пісьмо прэм'ер - міністру Вялікабрытаніі, Макмілану.

У сваім пісьме Булганін указвае на небяспеку, якая ўзнікла ў сувязі з агрэсіўнай палітыкай некаторых дзяржаў на Блізкім Усходзе, і фактам гонкі атамных узбраенняў.

Акрамя таго, Булганін указвае сродкі, якімі можна было-б ліквідаваць напружанасць на Блізкім Усходзе і дасягнуць поспехаў у перагаворах над разбраеннем.

Прапановы Булганіна, як і неабходнасць абмеркавання прапановы Ідэна аб утварэнні ў Еўропе зоны абмежаваных узбраенняў і паветранага кантролю, як прапанова аб часовым перапынку гонкі ўзбраенняў і доследаў з атамнай і вадароднай зброяй, прапанова ўмацавання культурных і тэхнічных сувязяў паміж СССР і Англіяй, а таксама запрашэнне Макмілана ў СССР, горача абмяркоўваюцца ўсім англійскім грамадствам.

Хаця, як пішуць англійскія газеты, становішча цяпер не адпавядае непасрэдным перагаворам з СССР, аднак прапановы Булганіна вельмі цікавыя і нельга іх адкінуць.

Змест пісьма Булганіна быў тэмай нарады Макмілана з Чэрчылем і, як спадзяюцца многія наглядальнікі друку, у апошняй фазе перагавораў, хаця ў сучасных абставінах гэта вельмі цяжка, то аднак можа дайсці да паездкі Макмілана ў СССР або да другой канферэнцыі прэм'ер-міністраў чатырох вялікіх дзяржаў.

Прыхільнікаў такой сустрэчы ў свеце ёсць цяпер нямала, ды і нямала самых спраў, якія трэба было-б абмеркаваць, каб пакласці канец многім сучасным канфліктам, якія зрэшты выступаюць не толькі на Блізкім Усходзе.

М. Н.

ТВОРЧАСЦЬ МНОГІХ ПАКАЛЕННЯЎ

(Працяг са стар. 1)

тання прыроды. Летні паварот сонца — пара найвялікшага квітнення прыроды — звязан з днём Купалы. У гэты дзень праходзілі абрады, якія павінны былі забяспечыць пладароддзе і ўраджай, абрады, звязаныя з культам агню і сонца, з увасрасеннем расліннасці. У старажытнасці на Купалле прыносілі ў ахвяру дзяўчыну, якую тапілі ў рэчцы, пасля яе замяняла лялька.

Свята Купалы ўвасабляла адраджэнне духу жывой расліннай прыроды, адраджэнне самой прыроды, ад якой залежаў добрабыт земляробаў — славян. З святамі прыроды звязвалася «гремяцкая нядзеля» дзень бога сонца, і ўрадлівасці Ярыла, дзень Лады.

Такой была рэлігія старажытных славян і адпавядаючыя ёй абрады, карэнні якіх на працягу стагоддзяў не магло выкараніць хрысціянства і вымушана было пайсці на ўступкі паганству, асвячаючы старажытных багоў і старажытныя святы, прыстасоўваючы звязаныя з імі абрады да сваіх мэт.

Вялікай папулярнасцю сярод народа карысталіся калядныя песні. Як вядома да наступлення каляд усе асноўныя сельскагаспадарчыя работы былі скончаны, усё было зжата, звезена і абмалочана. Святкаванне каляд заўсёды абстаўлялася ўрачыстасцю і суправаджалася калядаваннем і хаджэннем з казою і мядзведзем, якія былі сімвалам багацця і ўрадлівасці зямлі. Таму і ў калядных песнях звычайна былі пажаданні ўраджаю, багацця і поспехаў гаспадарам. Найбольш вядомымі каляднымі песнямі былі «Ой, ну, ну, каза, ой, ну, ну, нябога», «Шчодры вечар», у якой спявалася:

Шчодры вечар, каляда, каляда!
Добры вечар, каляда, каляда!..
...Табе дар дасць, з токам жыта;
Жанухне тваёй шубу да долу;
Сыночкам тваім да па коніку.
Да па коніку, да па вараненькім;
Дачушкам тваім, да па вяночку.
Да па вяночку, да па руцьвянёнькім.

Шырынёй мелодыі, лірычнасцю вызначаюцца беларускія песні вяснянкі, з'яўляючыся своеасаблівым гімнам вясне. Поўныя радасці і пяшчоты яны славяць абуджэнне прыроды, наступленне вясны. Такой радаснай, лікуючай песняй з'яўляецца «Вол бушуе, вясну чуе», лірычная «А каліна — маліна» і іншыя.

Тэма працы знаходзіла сваё адлюстраванне ў многіх песнях, у тым ліку і ў валачобных, якія выконваліся на вялікдзень. З імі валачобнікі абходзілі двары, жадалі шчасця, добрабыту гаспадарам. Адной з такіх песень з'яўляецца «Добры вечар, паненачка», якая пачыналася словамі:

Добры вечар, паненачка,
Чырвона ружа, сад зялёны, вішнёвы...

і канчалася:

...Песня спета проці лета,
Напроці Юра на здароўе.

Вялікае пашырэнне на Беларусі знайшлі і купальскія песні. Святкаванне Яна Купалы як вядома захавалася яшчэ ад дахрысціянскіх часоў і было звязана з ушанаваннем культа бога Сонца. Вельмі цікавым было святкаванне Яна Купалы.

Перад захадам сонца дзяўчаты пялялі з кветак вянкі і кідалі іх у рэчку, наглядаючы, куды плывуць яны. Праз усю ноч гарэлі купальскія агні за вёскамі, на палянах і лугах, вакол якіх скакалі, вадзілі карагоды. У самую поўнач ішлі ў лес шукаць кветку папараці — кветку шчасця», якая нібы-та расцвітае ў гэту ноч. Усё гэта суправаджалася песнямі Колькі захапляючага, цудоўнага ў гэтых песнях, колькі рамантыкі! Многія з іх носяць жартоўна - гумарыстычны характар.

Сягоння Купалле, заўтра Ян,
Будзе, хлопчыкі, ліха вам.
Ой, выйду, выйду на гару,
Ды ўдару, удару ў далоні,
Каб мае далоні шчымелі,
Залатыя пярсцёнкі звінелі,
Ды каб майго ойчанька сад зацьвіў,
Вінныя яблычкі зрадзілі,
К майму вяселлю паспелі.
Сяму-таму яблыка, а мне два,
А майму свякратку чатыры,
Каб яго чэрці ўхапілі.

Значную частку ў беларускай народнай песеннай творчасці прадстаўляюць жніўныя песні, якія спяваліся жанчынамі ў час жніва. У іх галоўным чынам гаворыцца аб цяжкай долі і працы прыгоннай жанчыны.

Жалі, жалі на сонейку,
Будзем жаці на месяцу.
На сонейку — самому пану,
На месяцу — капітану.

З гэтай песняй пераклікаецца другая. У ёй таксама апяваецца незайздроснае сялянскае жыццё:

Ужо, жнейкі, дамоў пара,
Вячэрняя раса пала,
Цёмна ночка настала!
Дзе мы будзем начаваць,
Што мы будзем вячэраць?
— Начаваць будзем пад капой,
Вячэраць будзем хлеб з вадой;
Начаваць будзем пад каберцам,
Вячэраць будзем рэдзьку з перцам.

Побач з гэтымі (абрадавымі) песнямі стаяць песні сацыяльна - бытавога напрамку — любоўныя, аб жаночай долі, сямейным ладзе, вясельныя, хрэсьбінныя, рэкруцкія і салдацкія, жартоўныя і прыпеўкі. У іх зноў-жа шмат гаворыцца аб цяжкай долі жанчыны, аб яе гаротным лёсе. У адной з іх жанчына звяртаецца да сонца:

ГОМЕЛЬ

На правым беразе ракі Сож, паблізу ўпадзення ў яе ракі Іпуць, раскінуўся абласны цэнтр — горад Гомель. Гомель належыць да ліку старажытных гарадоў — пасяленняў радзімічаў. Пад назвай «Гомій», «Гом'е» ён упамінаецца ў летапісе XII стагоддзя. У 1335 годзе горад быў заваяван літоўскімі князямі і доўгі час знаходзіўся пад уладай Літвы. У 1772 годзе Гомель быў канчаткова далучан да Расіі. Пазней ён стаў павятовым горадам у складзе Магілёўскай губерні.

Вялікі ўплыў на развіццё Гомеля зрабіла чыгуначнае будаўніцтва, якое інтэнсіўна праводзілася ў Расіі ў другой палове XIX стагоддзя. У прыватнасці, Лібава-Роменская і Палеская чыгункі звязалі Гомель з Украінай, Прыбалтыкай і цэнтральнымі раёнамі Расіі. Дзякуючы гэтаму горад пачаў хутка расці.

Між тым, у прамысловых адносінах Гомель значна адставаў ад гарадоў цэнтральнай Расіі. За выключэннем запалкавай фабрыкі «Везувій», на якой было занята 400 рабочых, буйных прамысловых прадпрыемстваў тут не было.

За гады перадваенных пяцігодак Гомель ператварыўся ў буйны прамысловы і культурны цэнтр Беларусі. Гітлераўскія захопнікі нанеслі гораду велізарныя матэрыяльныя страты. З першых дзён вызвалення акупантаў (26 лістапада 1943 года) Гомель пачаў хутка адраджацца. К пачатку 1952 года амаль усе прадпрыемствы, культурна - асветныя ўстановы, а таксама асноўная частка жылога фонду былі адноўлены. У першай пасляваенныя пяцігодцы тут пабудаваны новыя прадпрыемствы: электрамеханічны, электратэхнічны, рыбаперапрацоўчы, півавараны, заводы. Увэдзен у дзеянне дрэваапрацоўчы камбінат.

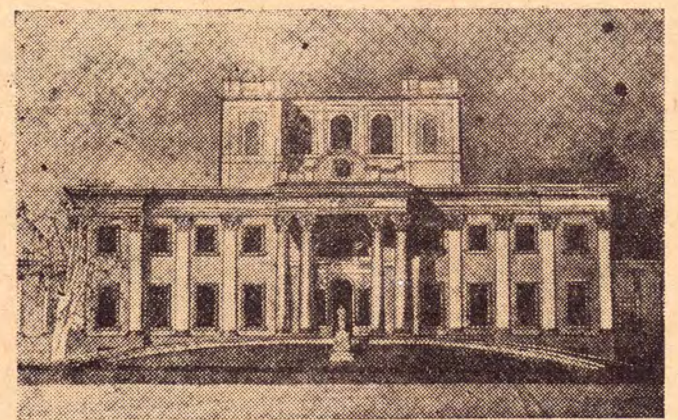
На прадпрыемствах нарошчваюцца вытворчыя магутнасці. У 1957 годзе, напрыклад, вытворчая праграма Гомельскага аўтарамонтнага завода павялічваецца на 50 працэнтаў. Асвойваюцца новыя віды прадукцыі. Машынабудаўнічы завод «Рухавік рэвалюцыі» асвоіў выпуск новых відаў торфаўборачнага абсталявання: самаходных самаразгрузачных кузаваў «СКС-2Д», торфаўборачных машын «УКБ-4Д», гусенічных самаходаў «ДЭГС-1». «Гомсельмаш» выпускае сіласаўборачныя камбайны. Новыя металарэжучыя станкі розных марак пачаў выпускаць завод імя Кірава.

Цяпер на поўночназаходнім ускраіне Гомеля будуецца буйны завод па вырабу шклотары. Яго праектная магутнасць — 90 мільёнаў шкляных слоікаў у год. Будуюцца таксама два жалезабетонныя заводы і г. д.

Вырасла многа культурна - асветных устаноў. Працуюць 40 агульнаадукацыйных школ, рамеснае і чыгуначнае вучылішчы, 6 школ ФЗН, 6 тэхнікумаў, педагагічнае і музычнае вучылішчы, 2 фельчарска - акушэрскія школы. У педагагічным інстытуце і інстытуце інжынераў чыгуначнага транспарту рыхтуюцца спецыялісты вышэйшай адукацыі. Вялікую работу вядзе навукова - даследчы інстытут лясной гаспадаркі. Да паслуг працоўных 36 бібліятэк, абласны краязнаўчы музей, Палац культуры, драматычны тэатр, 5 кінотэатраў. У бліжэйшы час прадугледжана пабудаваць у горадзе 6 сярэдніх школ, 2 бібліятэкі, 3 клубы, 2 кінотэатры, тэлецэнтр.

У адпаведнасці з генеральным планам адnаўлення і рэканструкцыі Гомеля мяняюць сваё аблічча ўсе раёны горада. Асноўныя магістралі забудоўваюцца 4—5 павярховымі дамамі, добраўпарадкоўваюцца і азеляняюцца.

В. А. ПЫЖКОЎ.

Фасад галоўнага корпуса палаца ў Гомелі з XVIII стагоддзя.

Родная краіна

Я не быў ў далёкіх гарадах,
Я не бачыў іншае краіны,
Бачыў толькі кветкі ў садах
І чуў толькі голас салаўіны.

Чуў: жывуць за межамі багата,
Мо' там і лепей каму,
Але там няма бярозкі каля хаты,
І няма такіх як у нас кляноў.

А ці песні ў якой краіні
Так звіняць, як ў нас, не уяўлю.
З зелянню лясоў і з небам сінім,
Я ўлюбіўся ў родную зямлю.

Я сваю зямельку славіць буду,
Сэрца да яе так проста аж гарыць.
Не паверу я такому цуду,
Каб мог у іншым краі шчасней жыць.

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

Культурная хроніка

Да саракагоддзя Савецкай улады выдавецтва «Советский писатель» выпусціць у перакладзе на рускую мову рад кніжак беларускіх аўтараў.

У плане выпуску знаходзяцца раман «Крыніцы» І. Шамякіна, выбраныя аповесці і апавяданні Я. Маўра, зборнік апавяданняў І. Мележа, М. Ракітнага, М. Лужаніна, «Грозная пушча» А. Куляшова, зборнік вершаў К. Буйлы і П. Прыходзькі.

Кнігі беларускіх пісьменнікаў выйдуць і ў выдавецтвах Міністэрства абароны СССР і «Маладая Гвардыя».

*

Бібліятэка «Вожыка» выдала кнігу сатырычных твораў К. Крапівы пад назвай «Жаба ў каляіне». У зборніку змешчаны байкі і фельетоны К. Крапівы.

*

Беларускі паэт Пятро Глебка, які ўдзельнічаў у рабоце XI сесіі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, пасля свайго вяртання з ЗША, сустрэўся з сваімі землякамі, жыхарамі Узденскага раёна. Паэт падзяліўся сваімі назіраннямі і ўражаннямі з паездкі ў ЗША.

*

У Кобрынскім вайскова-гістарычным музеі ім. Суворава, адкрыта выстаўку зброі XV — XIX ст. ст.

*

25 чэрвеня міне 75 год ад дня калі нарадзіўся Янка Купала.

Падрыхтоўка да гэтага юбілею адбываецца нават у Савецкай Мардовіі. Пісьменнікі Мардовіі рыхтуюцца слаўную дату.

Праўленне Саюза пісьменнікаў Савецкай Мардовіі рыхтуе пераклады твораў Купалы на макшанскую і эрзянскую мовы, якія будуць выдадзены асобнай кніжкай.

Мардоўскія літаратуразнаўцы і крытыкі працуюць над спецыяльнымі артыкуламі прысвечанымі жыццю і творчасці нашага вялікага паэта.

А сонейка, сонейка, да заходзь-жа скоранька,
Як ты надакучыла, раненька ўсходзячы,
Раненька ўсходзячы, позна заходзячы!

У адказ на гэта сонца кажа:
...Не глядзі на сонейка, а глядзі на свякроўку
Што рана прабуджае, на ніўку выпраўляе:
Хоць я раненька прыйду, цябе на ніўцы знайду,
Хоць я позненька зыйду, цябе на ніўцы пакіну.

Адпаведна з падзеямі і ходам часу, побач з песнямі абрадавымі і соцыяльна - бытавога напрамку ўзнікалі і новыя песні, адлюстроўваючы гераічную барацьбу беларускага народу з іншаземнымі захопнікамі — татарамі, немцамі — крыжакамі, літоўскімі феадаламі. Так, напрыклад, вядома народная песня аб разгроме татарскага войска пад Крычавам.

Падымаліся чорны хмары,
Неба пакрывалі,
Прыходзілі злы татары,
Пад Крычавам сталі.

Дзякуючы гераізму і мужнасці беларускага народу, які стаў на абарону роднага краю:
...Злыя татары падаліся
Уцякаць гурбою.

Памяць аб татарскіх наездах захавалася і ў шэрагу абрадавых песень і паганорак. Узнікалі таксама і песні аб барацьбе з літоўскімі феадаламі:

Ой, наехала Літва, цяпер будзе ў нас бітва,
Будзем Літву біці, вольку бараніці...

Жніўныя песні, у якіх раней пераважалі матывы бытавога характару, з цягам часу набывалі новы сэнс. Ён заключаўся ў першую чаргу, у нянавісці працоўных мас да прыгнятальнікаў — паноў Такім чынам у ранейшых песнях з'явіліся яскрава акрэсленыя соцыяльныя матывы, выражаючыя думкі і пачуцці народу:

Бадай пана не хвалі,
Што-б сабакі разарвалі, —
Пахавалі пры даліне,
Што-б па пану ваўкі вылі.
Бадай пана громы ўбілі,
Як мы ручкі патамілі.

XVII стагоддзе на Беларусі азнаменавалася з аднаго боку далейшым уціскам працоўнага сялянства польскімі феадаламі і з другога боку ўзмацненнем антыфеадальнай і нацыянальна - вызваленчай барацьбы беларускага народу супраць прыгнятальнікаў. Усё гэта накладвала адбітак на далейшае развіццё песеннай народнай творчасці і ягоны ідэйны змест, пашыраліся антыпрыгонніцкія матывы ў песнях і казках.

У шматлікіх песнях таго часу знайшлі адлюстраванне бунтарны дух і выступленні прыгонных сялян супраць паноў. Яскравым прыкладам гэтаму з'яўляецца песня «Зайшло сонца».

Зайшло сонца,
Узыйшоў месяц,
А нашага пана
Вядуць вешаць.
Няхай-жа ён правятрае,
Мо' на заўтра палепшае.

Адна за другой працягвалі ўзнікаць і гістарычныя песні, у якіх гучэлі матывы, адлюстроўваючыя нацыянальна - вызваленчую барацьбу беларусаў супраць уладарніцтва «уражых ляхаў», песні аб казацкіх паходах, бітвах. Паўстанні беларускага народу пад кіраўніцтвам Налівайкі, Нябабы, Гаркушы і іншых, усе больш значныя падзеі жывілі народную песню, улівалі ў яе бунтарны дух праслаўлення герояў, мары і думкі абяздоленага, але моцнага ў сваіх нязломных імкненнях да волі беларускага народу. Вось як гаворыцца ў песні аб паўстанні жыхароў Пінска:

Із-за Слуцка, із-за Клецка,
Едзе служба Маладзецка...
Места Пінска ваявалі,
Ад ляхоў абаранялі.

У гэты-ж час узнік і новы песенны жанр — гайдамацкія ці казацкія песні, у якіх знаходзіў выражэнне ўсё той-жа бунтарны дух сялянства, накіраваны супраць паноў:

Эй, вы, хлопцы,
Праўдалы малойцы,
А што нам рабіці?
Ой, што нам рабіці,
А ці багатых убіваці,
А ці бедных надзяляці?

У далейшым, як вядома, барацьба сялянства, даведзенага да роспачы самаўладствам і лютасцю паноў, — прыгоннікаў, усё ўзмацнялася. У сувязі з гэтым узмацнялася і антыпрыгонніцкая накіраванасць беларускай народнай песні. У іх выражалася стагоддзямі накапіўшаяся нянавісць да паноў, песні служылі вострай зброяй у руках народа ў яго барацьбе за знішчэнне прыгонніцтва. Характэрна адна з гэтых песень, у якой беларускі селянін звяртаецца з заклікам да ваякоў:

Разарвіце цела пана на кавалкі,
Разарвіце, закапайце за сялом,
Каб і памяці аб лютым не было.

* * *

Шмат няўзгод пранеслася над беларускай зямлёй. Аднак у памяці народу жывуць народныя песні, як сведкі лёсу многіх пакаленняў. Мелодыі напеву большасці з іх маюць сумны характар, але ва ўсіх іх адчуваецца лірычнасць, задушэўнасць, вялікая любасць і замілаванне да роднага краю.

Старана мая ты, старонячка,
Старана мая, незабытая,
Не магу цябе прызабыціся
Ані ўночы спя, ні ўдзень ходзячы.

АЛЕСЬ ТРАЯНОЎСКІ.

Перамог здаровы сялянскі розум

За мінулыя гады ў Гайнаўскім павеце ўтварылася 50 сельскагаспадарчых кааператураў. Сярод іх былі меншыя і большыя, лепшыя і горшыя. Гэты павет, у кожным выпадку лічыўся першым ў сельгаскаапературскім руху і гэтым ганарыўся.

Наколькі нетрывалымі аказаліся спосабы арганізавання сельгаскааператываў шляхам адміністрацыйнага націску, паказаў паслякастрычніцкі перыяд.

Таварышы, якія раней ганарыліся колькасцю сарганізаваных сельгаскааператываў, забылі аб сваіх улюбёнках. Сяляне засталіся пакінутымі на свой лёс. І з болем глядзелі на руіну сваіх мар і надзей. Так несумненна было падчас ліквідацыі дзесяткаў сельгаскааператываў у Гайнаўскім павеце і інш.

Настала вясна. Лемешы плугоў зноў узнялі зямлю. Даўнія абшары кааператыўных палёў зноў падзелена межамі. Аднак не ўсюды так сталася. У застаўшыхся сям-там сельгаскааператывах бурліць праца, калектыўная праца.

Сонечным, ясным поўднем трапілі мы ў адзін з такіх сельгаскааператываў у Горным, што знаходзіцца непадалёк Гайнаўкі, у вялікай, налічваючай каля 90 двароў, вёсцы.

На шырокім, добра забаранаваным полі, гудзіць трактар, цягнучы за сабою сеялку. Побач яго сустракаю старшыню сельгаскааператыва Горнае, Мікіту Новіка, які з Кузьмою Сацам абсейваў аўсом кааператыўныя палі.

Калі кааператыўшчыкі даведаліся, што прыехаў да іх журналіст беларускага штотыднёвіка, твары іх раз'ясніліся.

— Нарэшце «Ніва» наведала нас, — сказалі. — Мы думалі, што аб нас, кааператыўшчыках, ужо ўсе забылі.

На хвіліну спынілі сяўбу. Хутка ўсыпалі ў сеялку зерне і старшыня Новік накіраваўся са мною на размову.

— Нямногія з нас засталіся вернымі сельгаскааперацыі, — расказвае Новік, — толькі дзевяцёх. З тымі, што адышлі, расталіся мы ў прыкладнай згодзе, атрымалі яны назад у цэласці ўсе свае землі, могуць імі спакойна гандляваць.

— Як гэта, гандляваць? — здзіўлены спытаў я.

— Звычайна, — адказаў Новік. — Палі нашага кааператыва даходзяць да самае Гайнаўкі, зямля тут цэніцца, за адзін ар плацяць да 1.000 зл. Таму і знайшліся сярод нас аматары лёгкага заробку, і за тысячы прадаюць зямлю бацькоў. Вось чаму яны выйшлі з кааператыва. А мы-ж гаспадарылі добра, — кажа Новік, — і на заробкі ў сельгаскааператыве ніхто не наракаў.

З зацікаўленнем пераглядаю баланс сельгаскааператыва за мінулы год. Адзін працадзень кааператыўшчыка складае: збожжа — 6 кг; бульбы — 8 кг; сена — 2,6 кг.; саломы — 4 кг. Апрача гэтага, кааператыўшчыкі атрымалі цукар, гарох і іншыя прадукты.

Пераглядаючы колькасць выпрацаваных кожным кааператыўшчыкам працадзён, я заўважыў, што Т. Сац з сям'ёю выпрацаваў аж 780 працадзён.

А такіх, як Сац, ёсць больш.

Гэты невялікі сельгаскааператыў ёсць нібы той востраў сярод індывідуальных гаспадарак. А як з сужыццём у вёсцы, ці няма якіх непаразуменняў?

Аказваецца, што кааператыўшчыкі праз нейкі час перажывалі ціхі байкот, — людзі глядзелі на нас коса, — сказаў Новік. Найбольш хлусілі нашыя былыя члены. Мабыць, хацелі такім чынам, апраўдаць сваё выйсце з кааператыва. Аднак не магло гэта пашкодзіць добрай славе сельгаскааператыва, славе заслужанай амаль пяцігадовай шчырай працай. Сёння перасталі пляткаваць. І вось, не так даўно, спаткала нас нечаканасць: на сход кааператыўшчыкаў прыйшоў Аляксандар Пэршко. — Прыміце мяне, суседзі, назад у кааператыў, памыліўся, пакрыўдзіў вас плёткамі, але выбачце, чалавек часам зблудзіць. Выпраўлю ўсе крыўды сваёй працай.

Калектыў вырашыў прыняць Пэршку, — працы хопіць. А кааператыў хаця і малы, аднак яго маёмасць вялікая, і калі там ужо чаго-небудзь не хапае, то толькі здаровых, ахвотных рук да працы. Бо толькі і падумаць, — колькі-ж маюць працы дзевяцёх кааператыўшчыкаў. Пасеялі і засяваюць 7 га аўса, 2 га сэрадэлі, 15 га жыта, 7 га пшаніцы, 15 га ячменю, 1 га цукровых буракоў, 3 га бульбы, 2,5 га матыльковых культур, — ёсць 3,5 га саду. Апрача гэтага, у новай кааператыўнай аборы ёсць 13 кароў і 11 кормнікаў. Ёсць работы? Напэўна.

— Ну, а ці ў вёсцы ніхто яшчэ не думае прыступіць да вас? — спытаў я.

У адказ Новік хітравата ўсміхнуўся.

— У вёсцы людзі ўсяляк кажуць, але крыва на нас ужо ніхто не глядзіць. — Ці хоча яшчэ хто прыступіць да нас? Не ведаю. Адно магу сказаць: у наш калектыў прымем з адкрытым сэрцам кожнага, хто хоча добра і шчыра працаваць.

Іду праз вёску ў горад. Недзе далёка гудзіць трактар, узнімаемы ім пыл у праменнях заходзячага сонца набывае чырвонага колеру, у новую прасторную абору вяртаецца кааператыўнае стада.

Паволі Горнае застаецца ззаду. Нейк дзіўна спакойны я за гэту беларускую вёску. Згола ў ёй і парадак, — а гэта шмат значыць.

Бо часамі просты сялянскі розум больш варты, чым аратарскія «подзвігі» некаторых дзеячоў кааперацыі.

К. БАЛІНСКІ.

Як сарганізаваць палявы выпал цэглы

Перш за ўсё трэба знайсці паклады гэткай гліны.

Самым танным, а адначасова практычным спосабам спраўджвання ці гліна сапраўды прыдатная на выраб, з'яўляецца спробнае выпальванне некалькіх дзесяткаў або некалькіх сотняў цэглы ў недалёка працуючай цагельні. Тут неабходнай з'яўляецца дапамога добрага спецыяліста, трэба дапільнаваць, каб добра пабрана была гліна з розных мясцовасцей і глыбін і каб пробны выраб быў належна праведзены.

Палявы выраб цэглы будзе тым лягчэйшы, чым больш жыхароў імкнуўшыхся пабудаваць сабе дамы, або гаспадарчыя будынкі, зацікавяцца гэтай справай.

Каб пабудаваць жыллёвы будынак з чатырмя кватэрамі, хопіць 20 тысяч штук цэглы на якія трэба будзе 80 кубаметраў гліны. Глінянка добрай чыстай гліны грубінёй 1 метра аб паверхні 1.000 квадратных метраў дасць сыравіну на пабудову 15 вяковых жыллёвых дамоў.

Калі ў якой - небудзь мясцовасці знойдзецца гэткая глінянка — ахвотныя закладаць цагельню павінны злажыць заяву ў Прэзідыум Грамадскай рады народовай, а Прэзідыум ужо выступіць у Прэзідыум Павятовай рады народовай з мэтай зарэгістравання цагельнага калектыву.

Зарэгістраваць трэба неабходна дзеля таго, каб атрымаць дапамогу з боку дзяржавы.

Калектыўны выраб будаўнічых матэрыялаў неападаткоўваецца. Дзяржаўная дапамога прадугледжана выключна для тых, якія самаадвольна займуцца вырабам будаўнічых матэрыялаў.

Якія захады дзеля гэтага патрэбны і колькі каштуе палявы выраб цэглы?

Устанавіўшы паклады прыдатнай гліны, трэба старацца атрымаць мешалку да пераробкі гліны. Гэткія мешалкі ва многіх нашых цагельнях стаяць невыкарыстанымі ў выніку таго, што перойдзена на механічны выраб цэглы.

Аднаконная мешалка можа працаваць на працягу 8 гадзін і падрыхтаваць матэрыял на выраб (спосабам ручной фарміроўкі) 5.000 штук цэглы. Гэткім чынам пазбягаецца вымешвання гліны нагамі, як гэта было калісьці. Да палявога вырабу цэглы спосабам ручной фарміроўкі, а асабліва да выпальвання яе, трэба будзе неабходна наняць спецыяліста. Выпальванне цэглы палявым спосабам можа правесці толькі кваліфікаваны і вопытны апальшчык, якому за працу плаціцца больш-менш 100 — да 150 зл. за тысячу штук цэглы.

Усе іншыя працы, як адкрыццё і выкап гліны, давоз і загрузка яе ў мешалку, дастаўку перапрацаванай гліны да ручнога фарміравання і асушвання сырой цэглы, кожны член калектыву можа выканаць ужо сам сабе.

Каб дапамагчы спецыялістам пры выпальванні 20.000 штук цэглы (на жыллёвы дом) выканаць усе нефаховыя работы, патрэбны час 50 — 60 дзён.

Да выпальвання адной тысячы штук цэглы патрэбна 2 метры адпаведных апалавых дроў, або 150 кілаграмаў вугалю і 250 кг. вугальнага пылу. Ёсць краіны (некаторыя раёны Украіны і Югаславіі), дзе адчуваецца недахоп вугалю і дрэва, ў выніку чаго цэглу выпальваецца саломай або бадылём сланечніка. У Беластоцкім ваяводстве ёсць магчымасць выкарыстаць тарфянік (1000 кг. тарфяніку на 100 штук цэглы).

Трэба ўзяцца за калектыўную працу і не чакаць пакуль знойдуцца такія, якія самі па сабе пабудуюць цагельні і пачнуць здзіраць па 1000 зл. за кожныя 1000 штук цэглы.

У Аўгустоўскай і Белавежскай пушчах можна за невялікую цану набыць дрэва на апал. Напрыклад 1 метр ляжаніны і ельнай карпіны каштуе 7—10 зл. Гэтых матэрыялаў хопіць на выпал некалькі сотняў мільёнаў штук цэглы. Беспараўнальна большую рэзерву апалу складаюць тарфянікі. Выкарыстоўваючы толькі 1 працэнт пакладаў лепшага тарфяніка, можна выпаліць тры мільярды штук цэглы.

ЯН КУСЬМЕРАК.

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана*

Першыя крокі

Міналі дні. Непадалёку ад рэчкі, дзе канчалася заліўная сенажаць, поўкругам былі пасаджаны маленькія кучаравыя ліпкі. Хапаючы за іх рукамі, Янка вучыўся хадзіць.

І вось хлапчук падрос. Аднойчы, калі Янка адважна пабег за бацькам і дагнаў яго ля панскага ганка за белай калонай ён убачыў пана. Таго самага, якім нераз палохала яго маці: «Ціха, а то пан пачуе...» Круглы, як шар, пан не ішоў, а каціўся насустрач і, прытупваючы нагой, крычаў:

— Ведаю я вас усіх! Дармаеды!

— Сам ты дармаедзіна! — збялелы ад гневу, сціснуўшы кулакі, адказаў Дамінік. І тут-жа, падхапіўшы на рукі перапалоханага сына, шпарка пайшоў да сваёй хаткі.

Услед ляцелі пагрозы і лаянка. Пан загадаў Луцэвічам зараз-жа выселіцца з хутара.

Дамінік Ануфрыевіч з сям'ёй і пажыткамі перабраўся да знаёмых на вёску. Там заначавалі.

На досвітку, каб не наклікаць панскага гневу на суседзяў, пайшлі ў лес. Імжыў асенні дождж. Да самых касцей працінаў вецер. Ляніва разгараўся агонь. Падкідваючы сухое галлё, Дамінік Ануфрыевіч злосна гаварыў:

— Спаліць іх, трутняў, мала!..

Гнеў і крыўда кіпелі ў яго сэрцы, у галаве роіліся невясёлыя думкі: «Дзе шукаць праўду?! Не знойдзеш яе... Няўжо ўсё жыццё давядзецца працаваць на паноў... Ядуць яны хлеб мужыка - хлебароба, а яго за чалавека не лічаць... Куды пайсці? Ні кала ні двара... Адно застаецца: зноў надзяваць ярмо на шыю, прасіцца ў арандатары...»

Але побач з невясёлымі думкамі ўспыхвала і надзея: «Не ўсе-ж паны гэткія ліхія! Сустрэнецца і на маім шляху справядлівы чалавек».

— Не сябруй з багатым, бедны мужычок, — нібы адказваючы на яго думкі, задумліва сказала жонка і тут-жа схамянулася. — Цішэй, а то Ясіка пабудзім!.. — Яна пяшчотна прытуліла да сябе сына, паказваючы на яго вачыма, — вось яно — іх багацце і шчасце.

Схіліўшы галаву на рукі, Дамінік задумаўся, успомніў сваё дзяцінства, юнацкія гады.

...Бацька Дамініка быў родам з Ігуменшчыны, паходзіў з дробнай шляхты, меў сваю зямлю і сядзібу. Толькі прагнявіў ён неяк магутнага князя Радзівіла, і той адабраў зямлю, прагнаў сям'ю Луцэвічаў з роднага насе́джанага месца. Нямала павандравалі бацька з Дамінікам і двума іншымі сынамі па чужых фальварках, бралі на запашку зямлю.

Мінулае асабліва яскрава прыгадвалася яму цяпер, калі глядзеў ён на жонку і малога сына, меркаваў, з чаго пачаць пошукі новага месца. Вырашыў перш пайсці самому разведаць на бліжэйшыя фальваркі.

...Гарачыя вугольчыкі пакрыліся шэрым пушыстым попелам. За лесам заняўся золак. Чароды пералётных птушак спяшаліся на поўдзень. Шамацела пад нагамі апалае лісце. Усё гэта цікавіла маленькага Янку. Вось ён заўважыў мурашнік, пацягнуў за сабой маці і ўпершыню зусім выразна сказаў:

— Хата!

— Хата, сынок, хата! Бачыш, як стараюцца, каб зімою не змерзнуць...

Слёзы наплывалі на вочы. Дзе яны з малым знойдуць прытулак?... Ці чадоўга ўдасца звіць гняздо, ды і ці саўеш яго да халадоў?.. Страціць лягчэй, чым знайсці... Даведаюцца паны пра дзёрзкасць беззямельнага, які адважыўся сказаць праўду. Хэўра ў іх адна — адзін аднаго падтрымліваюць. Прасіся не прасіся, — не дадуць работы.

Што тады рабіць, куды пайсці? Ад пакутлівых думак Бянігда змарнела, вочы праваліліся. Забаўляючы сына, яна напявала. Мноства песень захавалася ў яе памяці. Толькі ў песнях і адводзіла яна душу. Ціха вакол. Журботна шумяць дрэвы, скідаючы апошняе лісце. Прыхіліўся да маці Янка, заплакаў. Гладзіць яна белую галоўку, спявае:

А пад дубам, дубам —
Там зязюля,
А пад другім дубам —
Там другая,
Сталі кукаваці,
Ясю прымаўляці:
«Не плач, сынку,
ку-ку, ку-ку...»

І вясёлая, і сумная гэта песня. Сама маці ледзь не плача. «Ку-ку, ку-ку», — лапоча ўслед за ёю Янка. Падвячоркам вярнуўся стомлены Дамінік. Яшчэ адну ноч правялі Луцэвічы ў хаце знаёмага лесніка. А туманнай, роснай раніцай рушылі ў далёкі шлях.

Паплылі перад вачыма ўзгоркі і пералескі, замільгалі вузенькія крывыя загончыкі.

Нямала шляхоў перамералі Дамінік і Бянігда, пакуль, нарэшце, спыніліся ў закінутым фальварку Юзэфава. Гаспадар яго жыў у горадзе і многа год сюды не прыязджаў. Паваліўся на зямлю частакол, вербалозавыя калы зверху пусцілі тоненькія галінкі, пакрытыя вострым лісцем. А вось і хата. Уніз спаўзла парослая мохам страха. Вокны заткнуты анучамі, крыж-на-крыж забіты дошкамі. Навокал непраходнай сцяной разрасліся высокія кусты калючага дзядоўніку, мясістыя лопухі, пякучая крапіва. Ганак згніў, цвіллю несла з адчыненых дзвярэй. Спалоханыя дзённым святлом, перапаўзалі па мокрых сценах макрыцы і павукі.

Пасадзіўшы Янку на парозе, маці стала прыбіраць у хаце.

На лета запушчанага, глухога фальварка было

* Пачатак глядзі ў № 17 „Нівы"

Сумны рэестр

Апошняе злачынства ў Галдапскім павеце, калі забіты быў дырэктар ПГР Ростак — Язэп Дунай, моцна парушыла публічную думку і сумленне ўсяго беластоцкага грамадства.

За адлічаныя 100 злоты, за знішчэнне дзяржаўнай маёмасці Вацлаў Лупінскі, — работнік гэтага-ж самага ПГР-а дапусціўся злачынства. Забіў дырэктара Дуная.

Ці быў-бы ён здольны зрабіць гэта па-цвярозаму? Хіба не!

Пажыццёвае зняволенне — такі прысуд быў выданы Ваяводскім судом.

Пажыццёвае зняволенне... Усё жыццё Лупінскі будзе думаў аб гэтым трагічным перадноваго́днім вечары, і ўсё будзе ўспамінаць прыказку, што «Водка родзіць і... забівае».

Ананімная анкета праведзена сярод крыміналістаў беластоцкай турмы, цалкам пацвердзіла, гэтую няшчасную прыказку.

Больш 98 прац. усіх турэмшчыкаў прызналася, што галоўнай прычынай іх злачынстваў з'яўляецца... гарэлка.

Кралі дзяржаўныя грошы на гарэлку і «гулянкі». У зацямненні свядомасці, пад уплывам алкаголю ... дапускаліся морду, гвалту, здрады і іншых выбрыкаў нязгодных з правам.

Ляжыць перада мной сумны рэестр геенны людскога жыцця, разбітых сем'яў, спаняверaных дзяцей вегетуючых у клінічных і псіхіятрычных шпіталях. Асабліва ў шпіталях.

Факт, што ў мінулым годзе ў Беластоцкім ваяводстве выпіта 2.116.040 літраў аднаго толькі спірту (не лічачы высокагатунковых гарэлак) на агульную суму 341.334.482 зл. прыносіць страты не толькі ў сямейным бюджэце, але і ў агульнагаспадарчым, а таксама шкодзіць здароўю.

Прывычка да гарэлкі пачынаецца пераважна зусім нявінна. Адзін кілішак «на апетыт», «дзеля ўзмацнення», «каб разагрэцца», «для ахвоты» калі нам добра павядзецца, калі маем вялікую страту — тады што-ж — «прапала кароўка — хай прападзе і вяроўка». Хрысціны, вяселле, ці пахаванне — ніколі не абдудзецца без гарэлкі. Да барацьбы з гэтай грамадскай плягай, павінны выступіць не толькі ўсе людзі, гэта мусіць таксама знайсці развязку ў нашым урадзе, мусіць мець свой водгук у абрадах Сейма.

Творацца парадаксальныя справы. З аднаго боку паўстаюць грамадскія камітэты да барацьбы з алкагалізмам, з другога боку дзяржава будуе гарэлачныя фабрыкі, накладае прадукцыйныя планы, якія работнікі стараюцца не толькі выканаць, але і перавыканаць.

З аднаго боку — прывозім з заграніцы збожжа, з другога зноў боку нішчым карэнеплады, пераціраем іх на атруту замест спажыткаваць у гаспадарствах.

Па-другое — праектаваныя памяшканні для працвярожання не развяжуць гэтай цяжкай праблемы. Што-ж з таго, калі п'яніца праспіцца ў чыстым ложку замест у канаве, за што заплаціць потым некалькі сот злоты, крыўдзячы гэткім чынам рэшту сваёй сям'і?

Паза грамадскім ўсведамленнем развязку праблемы алкагалізма я бачу толькі і выключна ў форме вострай пастановы, якая павінна прадбачваць прымусовае лячэнне алкаголікаў і абмежаванне прадукцыі алкаголю.

Іншай рады няма.

І. Р.

Ад 3 па 12 мая, адбудуцца ў Польшчы дні асветы, друку і кніжкі.

На здымку: кнігарня Міжнароднай кнігі і друку ў Новай Гуце, ля Кракава.

Аркадзь вучыцца далей

Год таму назад я пісаў аб людзях, якія не маючы магчымасці вучыцца ў школе, запісаліся ў карэспандэнцыйны ліцэй і вучацца ў хаце.

Між іншым пісаў я пра Аркадзя Іванчука. Я не хваляваўся ці ён скончыць ліцэй, — я пісаў што «пасля заканчэння ліцэя запішацца на Завочны факультэт земляробства і будзе вучыцца далей».

Але што-ж, — часам можна памыліцца. Выбраўся я ў Маліннікі, Бельскага павета, каб наведаць Аркадзя Іванчука.

На стале ў яго кніжак амаль пад столь. Усе земляробчыя. Ага — значыць не «падвёў» мяне Аркадзь, вучыцца. І ўжо ў мяне ў галаве быў план зрабіць з гэтага фотарэпартаж.

На адным здымку пакажу я, як Аркадзь рана поіць быдла і коней, малоціць, пілуе дрэва, адным словам, як памагае старым бацькам у гаспадарцы (дык дзеля таго толькі Аркадзь не мог вучыцца ў школе!) А наканец — апошні здымак — позняя ноч, усюды агні пагаслі, толькі ў Іванчуковай хаце відаць праз акно, як хтосьці сядзіць над кніжкай.

Праўда, досыць ідылічны малюнак?

Студэнты завочных факультэтаў мусяць кожны месяц ехаць у Ольштын на двухдзённыя кансультацыі.

Каб з Маліннікаў дастацца ў Ольштын — трэба змарнаваць не менш 4 — 5 дзён у месяц. Пасля такой паездкі (цэлу ноч трэба ехаць) трэба адпачыць. Такім чынам кожны месяц адзін тыдзень змарнаваны.

Білет на дарогу ў Ольштын каштуе 130 злоты. Гэта складае больш 1.500 зл. у год. Такому студэнту трэба лепш апрануцца. Вядома — вышэйшая навучальная ўстанова.

Адкуль-жа ўзяць грошы з 4-охгектаровай гаспадаркі?

Стараўся Іванчук паступіць на работу. Абяцалі яму ў Бельску. Нічога.

У Прэзідыуме ГРН у Пашкаўшчызне няма ані аднаго працаўніка, які меў-бы сярэднюю адукацыю. Але няма там месца і для Іванчука.

Ці-ж не знойдзецца работа чалавеку, які з такім трудам ідзе праз жыццё, здабываючы штораз большыя веды? Завочных студэнтаў у розных галінах навукі ёсць вельмі многа. Трэба ім дапамагчы. Яны ўсе хочуць вучыцца далей.

І. РЫБІНСКІ.

Трэба наладзіць

Наша газета многа пісала аб беларускай мове ў школах і многа ўжо зроблена ў гэтым кірунку. Аднак ёсць яшчэ шмат спраў, якія трэба наладзіць, каб не крыўдзіць беларускіх дзяцей. Многія беларусы—бацькі гэтых дзяцей не ўсведамляюць таго, што, калі іх дзеці не вучацца на сваёй роднай мове — то трацяць адну з галоўных рысаў нацыянальнасці беларускай.

Павятовыя аддзелы асветы сказалі ўсім настаўнікам, што беларуская мова не з'яўляецца абавязковай для беларускіх дзяцей, што вучыцца яе павінны толькі тыя беларускія дзеці, якія хочуць.

Але вядома, дзеці — як дзеці. Ім найбольш залежыць на тым, каб як найменш было заняткаў. Такім чынам на ўрокі беларускай мовы толькі некаторыя прыходзяць. І тут няма нічога дзіўнага. Каб так справа была пастаўлена з кожным прадметам, дык таксама школьнікі не хацелі-б вывучаць яго. Напэўна было-б мала дзяцей, напрыклад, на лекцыі польскай мовы, матэматыкі, гісторыі, геаграфіі ці іншых прадметаў. А вось некалькі прыкладаў. У Нарве (Гайнаўскі павет), да гэтага навучальнага года, беларуская мова была абавязковай, і добра вывучалі яе беларускія дзеці. Калі яна стала не абавязковай — перасталі вывучаць.

Так ёсць і ў Поўднёвым Востраве (Сакольскі павет). Там на ўрокі беларускай мовы прыходзіць усяго некалькі вучняў, а настаўніца — Рома Юрчэня нават цешыцца з гэтага.

Так маецца справа ў многіх іншых школах.

Але ёсць яшчэ і горш. Маем чыста беларускія вёскі, а ў гэтых вёсках чатырохкласныя школы, дзе зусім няма беларускай мовы, дзе настаўнікі і не ведаюць беларускай мовы, як гэта скажам у Доўгасёлцах (Сакольскі павет).

Вось таму Ваяводскі Аддзел асветы павінен прысвячаць яшчэ больш увагі справе беларускай мовы і ў новым навучальным годзе ліквідаваць недахопы.

М. Х.

не пазнаць. Жоўтым пяском пасыпаны дарожкі, у шырокай сажалцы плаваюць гусі і качкі. Вакол хаты пасаджаны малады сад. Заглядаюць праз плот суседзі і дзіўяцца на гарод. Што там за парадак! І гародніна, як на дражджах расце. Разлегліся сярод лісця зялёныя агуркі, па разорах — вялізныя круталобыя гарбузы.

Рана ўставалі, позна клаліся спаць Луцэвічы. Тым часам і ў Янкі з'явілася свая работа — ён няньчыў меншую сястру Анцю.

У ПОШУКАХ ЗЯМЛІ.

Прайшло яшчэ некалькі год. Бледна-ружовая квецень маладых яблынь купалася ў сонечных праменнях. Ля брамы фальварка спынілася рэсорная каламажка. Пляснуўшы рукамі, ускліснула Бянігда Іванаўна:

— Пан Ладзінскі! Гаспадар прыехаў!

Зараз-жа скрыпнула брамка, пачуўся гоман. Хтосьці тонкім голасам некалькі разоў паўтарыў:

— Проша!

Другі — хрыпаты, як застуджаны, пярэчачы, гаварыў:

— Гаспадару дарога!

Нарэшце абодва паны адначасова праціснуліся ў брамку і паказаліся на дарожцы.

— Я пазнаю цябе, родны куток! — нараспеў сказаў хударлявы пан Ладзінскі.

Апрануты ён быў у светлы чаcучовы касцюм, на галаве — саламяны капялюш з чорнай істужкай. Янку запомніліся яго даўгія, як дышлы, рукі, што звісалі да самых каленяў.

«Чаму-ж ён такі худзерэзны, гэты пан?» — са здзіўленнем разглядаючы прыезджага, думаў Янка. Хлопчыку здавалася, што ўсе паны абавязкова павінны быць пузатыя. Ядуць яны, гуляюць ды спяць, як-жа можна быць худым? Ясева-ж мама заўсёды адсылае пану Ладзінскаму шынкі, паляндвіцы, сыры і масла. Калі-б яны самі елі ўсё гэта... О, тады-б яны ўсе былі гладкія ды таўстыя, як паны. А гэты? гэты, напэўна, сам ні есць, аддае бедным людзям. Значыць, добры... Янка прывітаўся і прыязным, адкрытым позіркам сачыў за Ладзінскім. Той таксама звярнуў на яго ўвагу, пагладзіў па галаве:

— Слаўны, шляхетны хлопчык! і нічога мужычага ў ім няма, па матцы пайшоў.

— Малайчына! — падтрымаў яго спадарожнік, ідучы бокам, нібы баючыся закрануць каго-небудзь сваім жыватом, які выпіраў з-пад клятчатых штаноў і нанкавай камізэлькі.

На парог хаты выйшла Бянігда Іванаўна, якая паспела ўжо надзець святочную вопратку, і нізка пакланілася гасцям.

— Проша, панове, да стала! проша. Па шклянцы чаю...

— Ніц! Тэраз ніц... Другім разам!

Ветліва раскланяўшыся, пан Ладзінскі падхапіў пад руку свайго спадарожніка і пайшоў з ім на гарод.

Янка з цікаўнасцю глядзеў. Ён бачыў, як прыезджыя паны абышлі ўсю сядзібу, потым бліжэйшае поле, дзе рунела жыта. Адтуль яны вярнуліся стомленыя і здаволеныя.

— Заволай татку! — вельмі ласкава папрасіў Ладзінскі, звярнуўшыся да Янкі.

Янка рады ўслужыць пану. Хутка збегаў па бацьку, паклікаў яго. Сам, каб не перашкаджаць дарослым, адышоў у бок, прысеў. Нядобра падслухоўваць аб чым яны гавораць. Ведае гэта хлопчык, але не можа перамагчы сваю цікаўнасць. Вельмі-ж цікава, што скажа пан бацьку. Зняў бацька шапку, стаіць перад панам, нязвыкла згорблены, пахмуры.

А пан хутка перабірае даўгімі, кастлявымі пальцамі, быццам заклікаючы іх на дапамогу, і гаворыць:

— Абставіны прымушаюць мяне прадаць фальварак пану купцу... Я на вас не ў крыўдзе, ды і вырашаць цяпер не мне... У новага гаспадара свае планы. Я ажаніўся... Жонка маладая, выдаткі... Магу ліст да сваяка даць, гэта непадалёку, у Косіна...

Яшчэ больш згорбіўся Дамінік Ануфрыевіч, адказаў:

— На тое ваша панская воля..

— Працаўнік ты здатны і чалавек добрасумленны, так, так... — Пан заморгаў вачыма, намацаў у кішэні цукерку, працягнуў яе Янку. — Слаўны ў цябе хлопчык расце. Табе-б зямлю сваю набыць... Нядобра хлебаробу без зямлі... Праўда, праўда мог-бы з часам грошай прыдбаць, сам-бы гаспадаром стаў... Я табе дрэннага не жадаю...

— Так я і думаў, паночку-дабрадзею, капейкі на вецер не пайшло, усё на гаспадарку...

Бачыў і сам пан Ладзінскі: нямала працы ўклаў Луцэвіч у яго гаспадарку. Поле ўзарана, засеяна. Тым лепш. За фальварак купец даваў яму добрыя грошы... Забыў пан на тое, які быў запушчаны яго фальварак раней.

...Яшчэ яблыні не паспелі адцвісці, а Луцэвічы зноў на калёсах. Не рыпіць воз на бітым шляху. Мільганула перад вачыма і схавалася за лесам шызаваронка.

— Куды, па што?! — шэпчуць доўгімі завушніцамі бярозы, што абступілі гасцінец.

— Па зямлю... — паўтараючы бацькавы словы, ціхенька адказвае ім Янка. Глядзіць ён па баках і з усяго радуецца. Ці заблішчыць рэчка сярод алешніку, ці прамільгне дуплястая вярба, прытулак пастушкоў, ці замахае крыламі з узгорка вятрак — усё заўважае хлапчук, усё яму тут дорага і міла. І праўда, прыгожая Лагойшчына, дзе праходзіла ранняе маленства Янкі. Пад самае сіняе неба цягнуцца выносныя стройныя сосны, стаяць зялёныя курганы, дзе-ні-дзе па схілах іх, а то і на вяршыні, убачыш явар ці дуб, а ў лагчыне цвіце каліна.

Сустракаючы на шляху сялян, Дамінік Ануфрыевіч спыняў каня, вітаўся:

— Дзень добры!

— Добры дзень, паночку!

(Працяг будзе).

Схема структуры кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам БССР

Совет Міністраў Саюза ССР

Совет Міністраў БССР

Дзяржплан БССР

Совет народнай гаспадаркі Прэзідыум

Тэхніка-эканамічны Совет

Вытворча-тэхнічнае ўпраўленне · Аддзел галоўнага механіка і энергетыкі · Планава-эканамічнае управленне · Аддзел капітальнага будаўніцтва · Паліўны аддзел · Фінансавы аддзел · Цэнтральная бухгалтэрыя · Аддзел рабочых кадраў, працы і зарплаты

Упраўленне кіруючых кадраў і навучальных устаноў · Аддзел транспарту і перавозак · Спецыяльны аддзел · Упраўленне матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння і збыту · Юрыдычны аддзел і арбітраж · Гаспадарчы аддзел · Сакратарыят

Навукова-даследчыя інстытуты · Магілёўскі завод штучнага валакна · Аўтамабільны завод · Трактарны завод

Упраўленне энергетыкі	Трэст будаўніцтва электрастанцый
Упраўленне паліва	2 эксплуатацыйныя трэсты, 1 будаўнічы трэст, торфабрыкетныя заводы
Упраўленне мясной і малочнай прамысловасці	14 мясных і малочных трэстаў
Упраўленне бразільнай і тытунёвай прамысловасці	Спіртатрэсты і прадпрыемствы. Навуковая лабараторыя
Упраўленне машынабудаўнічай і станкаінструментальнай прамысловасці	Прадпрыемствы, камбінаты, СКБ, КБ
Трэст металаапрацоўчай прамысловасці	Прадпрыемствы і канструктарскае бюро
Трэст прыборабудавання, радыё і электратэхнічнай прамысловасці	Прадпрыемствы, камбінаты, СКБ і КБ
Упраўленне прамысловасці будаўнічых матэрыялаў	Прадпрыемствы, навукова-даследчы інстытут
Упраўленне лесагаспадарак і лесаэксплуатацыі	Лесгасы, леспрамгасы, хімлесгасы
Упраўленне папяровай і дрэваапрацоўчай прамысловасці	Прадпрыемствы, праектна-канструктарскае бюро
Трэст шкляной і хімічнай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст гарбарна-абутковай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст швейнай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст тэкстыльнай і трыкатажнай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст пярвічнай апрацоўкі ільну і канапель	Ільнозаводы і канторы па нарыхтоўцы валакна
Трэст хлебнай і кандытарскай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст кансервавай прамысловасці	Прадпрыемствы
Трэст рыбнай прамысловасці	Рыбгасы
Трэст масла-тлушчавай і крухмальнай прамысловасці	Прадпрыемствы

Працоўныя Беларусі, як і ўсяго Савецкага Саюза, абмяркоўваюць тэзісы даклада Н. С. Хрушчова «Аб далейшым удасканаленні арганізацыі кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам», праяўляюць жывую цікавасць да таго, як мяркуецца арганізаваць кіраўніцтва прамысловасцю і будаўніцтвам у БССР.

Пры існуючых маштабах вытворчасці ў БССР, дагэтуляшнія формы кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам не адпавядаюць узрослым патрабаванням канкрэтнага і аператыўнага кіраўніцтва развіццём народнай гаспадаркі, яны абмяжоўваюць магчымасці поўнага выкарыстання рэзерваў закладзеных у сацыялістычнай сістэме гаспадаркі.

Як-жа зараз мяркуецца арганізаваць кіраванне прамысловасцю і будаўніцтвам у БССР? Як гэта будзе выглядаць у практыцы?

Структуру кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам апрацоўваюць ЦК Камуністычнай Партыі Беларусі і Савет Міністраў БССР. У распрацоўцы гэтых мерапрыемстваў удзельнічаюць вучоныя, кіраўнікі ведамстваў і міністэрстваў, дырэктары прадпрыемстваў, а таксама партыйныя і прафсаюзныя работнікі.

Ужо апрацавана праект схемы структуры кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам БССР.

— Прапанавана намі на абмеркаванне схема, — як заявіў у гутарцы з прадстаўніком друку Старшыня Савета Міністраў БССР Н. Я. Аўхімовіч — распрацавана зыходзячы з таго, што Беларуская ССР прадстаўляе сабой складзіўшыся адзіны эканамічны раён, які характарызуецца агульнасцю прыродагеаграфічных і эканамічных умоў.

Таму для кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам у БССР, як адзіным эканамічным і адміністрацыйным раёне, ЦК КПБ і Савет Міністраў БССР лічаць мэтазгодным утварыць Савет народнай гаспадаркі (Саўнаргас) Беларускай ССР, які будзе з'яўляцца гаспадарчым органам з выканаўчымі і распарадчымі функцыямі. Саўнаргас непасрэдна будзе кіраваць падпарадкаванымі яму прадпрыемствамі, кіруючыся заданнямі агульнадзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі. У пытаннях планавання Савет народнай гаспадаркі будзе падпарадкоўвацца ўраду СССР і ўраду БССР.

Савет народнай гаспадаркі БССР будзе таксама кіраваць усімі саюзна-рэспубліканскімі прадпрыемствамі, размешчанымі на тэрыторыі Беларусі, за выключэннем прадпрыемстваў і арганізацый Міністэрства шляхоў зносін, Галоўнага ўпраўлення грамадзянскага флоту пры Савеце Міністраў СССР і будаўнічых арганізацый Міністэрства транспартнага будаўніцтва СССР.

Аб'ём вырабляемай валавой прадукцыі прадпрыемстваў, якія аб'ёднае Саўнаргас БССР складзе ў год каля 17 мільярдаў рублёў.

У задачы Савета народнай гаспадаркі ўваходзіць распрацоўка і ажыццяўленне перспектыўных і бягучых планаў вытворчасці, і арганізацыя спецыялізацыі прадпрыемстваў, кааперавання вытворчасці і ўзаемных паставак сыравіны, і паўфабрыкатаў як унутры рэспублікі, так і ў іншыя вобласці і рэспублікі, складанне планаў і арганізацыя матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння ўсіх прадпрыемстваў, якія знаходзяцца на тэрыторыі рэспублікі.

Як бачым заданні не малыя. Кіраваць Саўнаргасам будзе прэзідыум, у які ўвойдуць старшыня, яго намеснікі і іншыя кіруючыя работнікі Савета.

Пры Саўнаргасе прапануецца ўтварыць тэхніка-эканамічны Савет, да якога ўвойдуць буйныя спецыялісты, наватары, перадавікі вытворчасці.

Задачай гэтага Савета будзе разгляд агульных пытанняў развіцця прамысловасці Беларусі, арганізацыі вытворчага кааперавання, як унутры Беларусі, так і за яе межамі і іншыя пытанні.

Асноўная работа па кіраўніцтву прадпрыемствамі і будоўлямі сканцэнтруецца ва ўпраўленнях і трэстах, якія будучы падпарадкаванымі Прэзідыуму Саўнаргаса, будуць кіраваць непасрэдна прадпрыемствамі.

Апарат Саўнаргаса будзе параўнальна невялікі. Калі зараз у намечаных да скасавання міністэрствах і ведамствах БССР працуе звыш 2.000 чалавек, то колькасць усяго апарата Саўнаргаса складзе каля 1.500 чалавек. Утрыманне гэтага апарата дзяржаве будзе каштаваць шмат танней.

Апрача таго, з кіраўнічага апарата, такім спосабам, вызваліцца ў Беларусі звыш 500 высокакваліфікаваных спецыялістаў, здольных арганізатараў вытворчасці, якія пойдуць працаваць на фабрыкі і заводы.

Прапанаваны праект структуры кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам не з'яўляецца канчатковым.

Несумненна пры абмеркаванні гэтага праекта працоўныя Савецкай Беларусі ўнясуць да яго свае практычныя прапановы, якія дапамогуць выпрацаваць найбольш дасканалую арганізацыю кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам БССР.

Адно з'яўляецца пэўным: удасканаленне арганізацыі кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам, стварае вялікія магчымасці нашым братам у БССР, дзеля далейшага магутнага гаспадарча-эканамічнага развіцця Айчыны. (вб)

Русалка на яве

Аб існаванні русалак мы ведалі дагэтуль толькі з баек, легенд і герба Варшавы. Аднак аказваецца, што часамі можна іх спаткаць і на яве. Апошнім часам такую незвычайнасць запрэзентаваў свайм гледачам цырк у Медыялане (Італія). Ірыс Заратыні (на злымку) пражыла ўжо 27 гадоў, ёсць нармальна збудаваная, толькі ногі зрасліся накшталт рыбінага хваста. Ад нармальных людзей розніца таксама і тым, што яе страўнік прымае толькі вадкасці (плыны).

Фота: «Радар»

Ці ведаеце, што...

ЗША і Канада будуюць недалёка форту Чэрчыль (Канада) доследную станцыю з якой ракеты высыланыя ў атмасферу — для яе дакладнейшага вывучэння — будуць дасягаць вышыні 300 км.

* * *

Дагэтуль нябачаныя зоркі магчыма будзе адкрыць пры помачы новага апарата, так званага, «Атамнае вока», праз які, аказваецца, можна глядзець тры разы далей у міжпланетныя прасторы, чым праз дагэтуляшнія апараты.

Н'ю Йорку і Токіо пагражае патоп

Прафесар Каліфарнійскага універсітэта, геаграф Ёсэф Каплан, заявіў, што, калі людзі не патрапяць кантраляваць і рэгуляваць атмасферных з'яваў — то на працягу найбліжэйшых 50 — 60 год узровень марскіх вод узнімецца не менш чым на 12 метраў.

У артыкуле апублікаваным у часопісе «Санта Моніка Эвэнінг Уіклюк» Каплан выказвае, што газы, якія вытвараюцца ў выніку спальвання нафты, вугаллю і да т. п. прычыняюцца да ўзросту тэмпературы зямной атмасферы і хутчэйшага таяння снегу на полюсах. Прафесар сцвярджае, што прадугледжваны ўзрост узроўню вод акіянаў можа лавесці да затаплення Н'ю Йорка, Токіо і значнай часткі зямной кулі.

Каўчук на поўначы

Інстытут поўднёва - трапічных доследаў у Пекіне выгадаваў спецыяльную расліну, з якой можна дабываць каўчук. Цікавым з'яўляецца аднак тое, што ўспамянутая расліна адпорная на нізкую тэмпературу.

Інстытут прадугледжвае, што гэтую расліну можна будзе вырошчваць у поўночных раёнах Кітая. Дзеля гэтага падрыхтавана ўжо 30.000 раслінак.

Рымская знаходка

Ля Тулуза (Францыя) знойдзена добра захаваную рымскую баню з IV або V стагоддзя. Басейн бані выкладзены плітамі з белага мармуру. Даўжыня басейна 5 м, шырыня — 3 м, а глыбіня 1,75 м.

Як святкаваць купалаўскія дні

Сёння падаем праекты — парады, як можна адзначыць купалаўскія дні.

1. Можна і трэба наладжваць вечары (акадэміі), прысвечаныя памяці Янкі Купалы.

У праграму такіх вечароў можна ўключыць:

а) гутарку аб Янцы Купале — яго жыцці і творчасці. (Патрэбны да гэтага матэрыял можна знайсці ў школьных падручніках, а таксама ў вялікім томе «Выбраныя творы». «Выбраныя творы» Я. Купалы можна знайсці ў бібліятэках і бібліятэчных пунктах. Можна карыстаць і з матэрыялаў «Нівы», якія друкуюцца аб Янку Купалу),

б) дэкламаванне вершаў Янкі Купалы, урыўкаў з паэм, пастаноўку якой - небудзь купалаўскай п'есы ці ўрыўка з п'есы,

в) песні, слоўна-музычныя мантажы.

2. Арганізаваць калектыўнае чытанне твораў Янкі Купалы.

Гэты спосаб ушанавання памяці аб нашым народным паэце магчымы ўсюды і ва ўсялякіх умовах. Як-жа ён выглядае бліжэй? Вось напрыклад, некалькі чалавек (навот лепш, каб гэткая ініцыятыва была масавай), дамаўляюцца, што ў такім-та дню будуць святкаваць купалаўскі юбілей. Паведамляюць аб гэтым насельніцтва, падрыхтоўваюць творы Купалы і ў вызначаным дню (найлепш святочным) сходзяцца, чытаюць вершы і іншыя творы Купалы, гутараць аб тым, што ў іх напісана, пароўноўваюць апісанае Купалам з сучасным і г. д.

3. Выдаць спецыяльную насценгазету, прысвечаную Янку Купалу.

4. Праводзіць падрыхтоўку гурткамі мастацкай самадзейнасці спецыяльнага рэпертуару на Купалаўскі юбілей, у які ўвайшлі-б і вершы Купалы, і песні на словы яго вершаў, і п'есы ці ўрыўкі з п'ес.

Да беларускіх настаўнікаў

У кастрычніку 1956 г. быў адкрыты першы курс аддзялення беларускай мовы пры Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку. Гэта, безумоўна, вялікае і каштоўнае дасягненне, якое для беларускай асветы ў Польшчы мае агромнае значэнне.

На першы курс паступіла 30 студэнтаў - настаўнікаў, якія жадалі павысіць свае кваліфікацыі, а таксама, як беларускія настаўнікі, жадалі глыбей і шырэй пазнаць сваю мову, літаратуру, мінулае свайго народа. Зараз гэтыя студэнты ўсё гэта вывучаюць.

На першым курсе вучыцца 30 студэнтаў — настаўнікаў, а ёсць іх многа больш. І таму да ўсіх іх заклік, каб кіруючыся і патрыятычнай амбіцыяй беларускага настаўніка і патрэбай наогул настаўніку павышаць свае кваліфікацыі, і нават чыста жыццёва - матэрыяльнай карысцю (настаўнік больш кваліфікаваны больш зарабляе) падалі сваю кандыдатуру на аддзяленне завочнай беларускай філалогіі ў Беластоку.

Сябры, беларускія настаўнікі, зрабіце гэты разважлівы крок! Вучоба працягваецца тры гады.

Да заявы трэба далучыць: 1. пасведчанне атэстату сталасці, 2. метрыку нараджэння, 3. біяграфію, 4. 2 здымкі.

Заявы ўжо прымае дырэкцыя Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку вул. Міцкевіча 2.

Яшчэ аб клопатах Трасцянкі

У № 5 (49) нашага часопіса, у артыкуле пад загалоўкам «Гісторыя адной ініцыятывы», пісалі мы аб клопатах трасцянцаў, якія хочуць пабудаваць сваім дзецям школу.

У выніку нашай інтэрвенцыі Аддзел асветы ПРН у Гайнаўцы зацверздзіў прапанаваны пад школу пляц і... на гэтым, пакуль што, скончылася.

Вось што пішуць нам чытач з Трасцянкі: — «Калі ўжо гэты пляц прызнана адпаведным, прыехаў у Трасцянку загадчык Аддзела асветы ПРН з Гайнаўкі, каб аформіць справы з давозам матэрыялаў і інш. Ад'язджаючы сказаў, здаецца, загадчыку Пачатковай школы ў Трасцянцы, што па тэлефону паведаміць, калі трэба распачаць нефаховыя работы. Мінула каля двух месяцаў, але тэлефон, здаецца, не званіў, бо на гэтым пляцы толькі мурог прыгожа зазеляніў. Ці не час ужо гэты мурог пакрыць будаўнічымі матэрыяламі? Няўжо трэба яшчэ 7 гадоў чакаць, пакуль распачнецца будова даўночаканай школы?! Трасцянцы хочуць даведацца ад «шчэбляў»: чаму зноў усё прыціхла і калі ўжо нарэшце пачнем будаваць?!». (ся)

Гадавіна Варшаўскага Аддзела

11 мая ў Варшаве, у 19 гадзін у зале ТПП-Р вул. Крэдытовая 5/6, адбудзецца вечар прысвечаны гадавіне дзейнасці Варшаўскага Аддзела БГ-КТ.

Пасля вечара адбудзецца забава. Уступ на забаву 20 злоты.

Канферэнцыя ў справе беларускай асветы

15 красавіка г. г. у Беластоку адбылася канферэнцыя настаўнікаў беларускай мовы і кіраўнікоў школ, дзе беларуская мова навучаецца, як прадмет. Была гэта першая такога тыпу канферэнцыя.

Канферэнцыя склікана па ініцыятыве і старанием Ваяводскага Аддзела асветы.

Трэба сказаць, што гэтая ініцыятыва заслугоўвае на вялікае адабрэнне.

Зрэшты і сама канферэнцыя даволі шчыраў (хоць на вялікі жаль, не ўсе настаўнікі ўключыліся ў спрэчкі), выявіла некаторыя новыя моманты становішча беларускай асветы ў Польшчы, на якія наогул звярталася мінімальную ўвагу, а якія, аднака-ж, не без уплыву застаюцца на беларускую асвету і патрабуюць шмат увагі.

Да канферэнцыі і ее новых момантаў яшчэ вернемся на старонках «Нівы».

Дзе купіць беларускія кніжкі

Мы атрымалі некалькі лістоў, у якіх нашы чытачы пытаюць, дзе купіць беларускія падручнікі.

Паведамляем усіх чытачоў, што ў Беластоку ёсць кнігарня, якая займаецца высылкай беларускіх кніжак.

Падаем адрас кнігарні: Białystok, Księgarnia «Dom Książki» ul. Kilińskiego 10.

На завочным аддзяленні беларускай мовы

16, 17 і 18 красавіка на аддзяленні беларускай мовы пры Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку адбылася кансультацыя. Лекцыі па псіхалогіі, методыцы і гісторыі выхавання чыталі мясцовыя выкладчыкі, па гісторыі беларускай літаратуры і па беларускай граматыцы— прафесары Варшаўскага Універсітэта В. Т. Тарасаў і М. В. Бірыла.

Беларускія клубы

У беларускіх вёсках Гаркавічы і Сукавічы, Сакольскі павет, арганізуюцца беларускія клубы. Намаганнямі павятовага сакратара БГ-КТ — Аляксандра Рафаловіча і пры дапамозе загадчыка Павятовага Аддзела культуры — Вацлава Грынезіча ўжо ў ліпені сяляне гэтых вёсак будуць мець магчымасць вольны час правесці ў клубах, пачытаць там кніжку і часопіс на роднай мове, пагуляць у шахматы, шашкі і г. д.

Клубы будуць культурнымі цэнтрамі гэтых вёсак. Лепш за ўсё моладзь будзе мець дзе збірацца, вывучаць беларускія песні і танцы. Карацей кажучы, беларускія клубы дапамогуць у распаўсюджванні беларускай культуры.

Цяпер праводзіцца рамонт памяшканняў на клубы. (мх)

Участак квітнеючых садоў

...пад'ехаў самаход нагружаны дрэўкамі...

— Гэта будзе «участак квітнеючых садоў», — сказаў Алесь Зін — інжынер Прадпрыемства драўлянай прамысловасці ў Гайнаўцы. — Гадоў таму дваццаць назад—гэта значыць каля 1935 — 1937 года пабудаваны быў у Гайнаўцы рабочы пасёлак, які складаецца з 220-ці аднаасобных домікаў з гародчыкамі агульнай плошчы 80 гектараў.

Але што-ж, не адзін з работнікаў ніколі не чуўся сапраўдным гаспадаром гэтага аб'екта і зусім не дбаў пра будынак.

Дзеля гэтага дырэкцыя прадпрыемства штогод мусіла дакладаць каля 200.000 зл. на рамонты.

Нічога дзіўнага, што кватэрант не дбаў ані пра дом, ані пра гарод, ніхто не думаў садзіць дрэўцы, бо не ведаў як на ім якія - небудзь доўга будзе яшчэ там жыць.

Цяпер дырэкцыя Прадпрыемства драўлянай прамысловасці пастанавіла прадаць гэтыя домікі работнікам на ўмовах аднаасобнага будаўніцтва, па 50.000 зл. кожны домік, з тым, што работнікі будуць сплочваць на працягу 15-ці год.

Хто выйграе на гэтым? Аказваецца, што ўсе. І дырэкцыя і работнікі. Зашчаджіцца 200.000 зл. у год, якія выдаткоўвалі каліс на рамонты. Цяпер работнікі будуць лепш, чым дагэтуль, дбаць пра сваю маёмасць.

А калі да гэтага дадаць 300.000 зл. з уплачваных рат — тады атрымаем поўмільёна злоты, за якія можна будзе пабудаваць работнікам кожны год каля 40-ці новых домікаў.

Апрача гэтага — расказвае далей інжынер Зін — з фонду прадпрыемства выдзяліді мы 20.000 злоты, за якія закуплена ўжо 2.500 штук фруктовых дрэвак і толькі-ж агрэставых, парэчкавых і малінавых кустоў.

Калі мы так гутарылі — пад'ехаў самаход нагружаны фруктовымі дрэўкамі, да якога зараз падбеглі жанчыны і дзеці.

Дрэўкі гэтыя зацвітуць яшчэ ў гэтую вясну, так што даўнейшая вуліца «Рабочы пасёлак», зменіцца цяпер на «Участак квітнеючых садоў».

Тэкст і фото
І. РЫБІНСКІ

Што пішуць газеты...

Насельніцтва дэмакратычнай Польшчы з кожным годам чытае ўсё больш друку.
Не гледзячы на павышэнне цаны можна сустрэць і ў Беластоку чаргі за часопісамі.

Фот — І. Рыбінскі.

Можна паехаць на экскурсію

Ад 3 мая г. г. «Орбіс» будзе прымаць заявы на дзве вельмі цікавыя экскурсіі, якія арганізуюцца ў чэрвені месяцы.

Першая экскурсія — у Кіеў, Маскву і Ленінград, выедзе з Варшавы 17 чэрвеня.

Удзельнікі яе пабачаць між іншым Кіева-Пячэрскую Лаўру, Эрмітаж і Трэцякоўскую Галерэю, «Аўрору», а таксама ўсе важнейшыя музеі і гістарычныя памятнікі гэтых гарадоў. Экскурсія працягваецца 15 дзён. Кошт яе выносе 3.250 зл.

Другая экскурсія ў Прагу. Ад'езд з Варшавы 9-га чэрвеня. Кошт яе выносе 1.700 зл.

Жадаючыя прыняць удзел у экскурсіі павінны прад'явіць пашпарт, вайсковую кніжку і спраўку з месца працы, 1 фотаздымак — калі ў Савецкі Саюз і 2 фотаздымкі, — калі ў Чэхаславакію.

Р.

Цэны на рынку ў Беластоку 25.IV.1957 г.

Жыта за 100 кг.	290—300 зл.
пшаніца за 100 кг.	370—380 зл.
авёс за 100 кг.	320—350 зл.
ячмень за 100 кг.	330—350 зл.
бульба за 100 кг.	80—90 зл.
гарох за 1 кг.	4—5 зл.
цыбуля за 1 кг.	6—8 зл.
морква за 1 к.	2 зл.
свініна за 1 кг.	27—28 зл.
курыца 1 шт.	28—30 зл.
яйкі адна пара	2,30—2,40 зл.

Я. Ш.

Складчыны на Выдавецкі Фонд Беларускага грамадска-культурнага таварыства

28. Б. Манкевіч — Варшава	100	зл.
29. А. Харкевіч — Ворава	25	зл.
30. А. Мірон — Гданьск	10	зл.
31. Р. Кішкель — Вроцлаў	10	зл.
32. М. Анісімовіч — Крынкі	10	зл.
33. С. Раманюк — Познань	15	зл.
34. Я. Крашынскі — Крынкі	10	зл.
35. В. Швед — Варшава	200	зл.

Агульна ад закліку на Выдавецкі Фонд унесена **3.755 зл. 45 гр.**

Звяртаемся далей з заклікам да ўплочвання добраахвотных складчын на Выдавецкі Фонд. Грашовыя складчыны ўплочвайце на:

Konto PKO Nr. 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".

ЯНКА КУПАЛА.

Святая праўда

«Ох, колькі гора з водкі ў нас!
Хто з ёй не стаў гол, як той кол?»
Сказаў з павагай Апанас,
Поўкварты ставячы на стол.

«Святая праўда, мой кумок!».
З павагай Юрка патакнуў,
І, ляк скідаючы на бок,
Другую, кварту, адаткнуў.

Дасціпнасць

Грамадзянін пытае ў падростка:

— Скажыце, малады чалавек, дзе тут знаходзіцца гарадская рада?

— Гэта кожны асёл ведае.

— Вось таму-ж я ў вас і пытаюся.

Не адрозніў

Жонка аднаго пана, які паляваў у Афрыцы, паказвае свайму знаёмаму фотаздымкі, зробленыя ў часе палявання.

— А гэта вось мой муж, сфатаграфаваны разам з забітай ім малпай, — кажа яна.

— Цудоўна, вельмі цудоўна! А каторы з іх ваш муж?

На забаве

— У вас цудоўная зачоска! Вы мабыць шмат клапоціцеся аб галаве?

— Так, павінна прызнацца, галава — мае слабое мейсца.

Дурны гадзіннік

Муж прыйшоў дамоў позна і п'янаваты. Жонка прачнуўшыся пытаецца:

— Колькі часу?

— Першая гадзіна, — адказвае муж.

У гэты час гадзіннік прабіў шэсць.

— Вось-жа дурны гадзіннік!—абурыўся муж. — Мы-ж і так ведаем, што гадзіна. Навошта паўтараць шэсць разоў?

А. Тр.

— Замужняя ці не?
— Замужняя.
— То пачакайце на наступны верталёт.

Знаходлівасць

Вучань шаўца прышоў у краму і кажа:

— Дайце, калі ласка, яшчэ чвэрць кілограма каўбасы, але такой-жа самай нясвежай, як і ў мінулы раз.

— Але чаму-ж канешне такой самай?—пытае крамніца.

— Бо майстар сказаў, што калі яшчэ раз прынясеш такую смярдзячую каўбасу, дык сам з'ясі.

Найлепшы сродак

Доктар: — Вашаму мужу патрэбны спакой і цішыня. Вось парашок на сон.

Жонка: — А калі гэта яму даваць?

Доктар: — Яму не трэба. Парашок для вас.

У рэстаране

Наведвальнік: (з абуранасцю) — Скажыце, калі ласка, што гэта ў мяне ў супе?

Афіцыянтка: — Які вы дзіўны чалавек! Ці-ж я магу адрозніць адну казюльку ад другой.

Успаміны

— На фронце, калісьці як пачну рэзаць, крышыць, сячы — аж дым ідзе!

— Вы, напэўна кавалерыстам былі?

— Ды не! — кухарам.

Без слоў.

Народныя пагаворкі

Хто дарогу кружыць ніколі не тужыць, а хто прастуе, у дома не начуе

Без даводу войска гіне.

Хто чаго не дазнаў той не разумее.

МАЛАДЫ ХЛОПЧЭ

З энергіяй

Ад Алесі Шырмы, в. Шакуны, Пружанскага п., зап. Г. Шырма! Гарм. К. М. Галкоўскага

«— Малады хлопчэ, я цябе даўно знаю, —
«Ты мяне бярэш — я пасагу ня маю.
«— Малада дзеўко, мне твой пасаг ня трэба,
«Ты мне хараша, як зорачка і з неба!
«— Сягоння кажаш, як зорачка ясная,
«А заўтра скажаш: доленька несчасная!»
Ой зарыкалі каркованькі ў аборы,
Падходзіць маці да новае каморы:
«— Уставай, невестко, ой бадай ты ня ўстала,
«Выганяй пасаг, што ад бацькі нагнала!
«— А што, міленькі, ой ці я не казала,
«Ужо твая маці мне пасагам дагнала!
«Не цяпер, маці, пасагам даганяці,
«Ой было-ж табе сіротанькі ня браці;
«Ой было браці ад роду багатага,
«Нагнала-б табе тавару рагатага;
«Ой было браці ад айца і ад маткі,
«То былі-б табе усякія дастаткі!».

ЗАГАДКІ

Стаяць дзяды над вадою і ківаюць барадою. *(Ачарот)*

Адкіну палена, адкіну другое і скіну крывое, вывяду жывое. *(Аглобля, дуга і конь).*

Дзюравая плахта ўсё поле пакрые. *(Барана)*

Без рук, без ног, без чэрава ўзлез на дзерава. *(Хмель).*

Сам пан у зелені, яго дзеці ў чырвані. *(Бурак)*

Развязка красворда з 14 нумара «Нівы»

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1. Марак, 2. цыган, 3. скнара, 4. Платон, 10. паводка, 11. арыйскі, 13. барыш, 14. Расія, 15. ямнік, 16. Токіо, 22. натура, 24. лётчык, 25. лука, 26. якар, 30. Анды, 31. Ніва.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

5. Ікар, 6. Галя, 7. абжора, 8. парк, 9. ноты, 10. пава, 12. выбар, 15. янтар, 17. акварыум, 18. паруе, 19. наказ, 20. Індыйскі, 23. клоўн, 25. Латвія, 27. стаў, 28. каты, 29. каліна, 32. аркан, 33. Іртыш.

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1. Ніна Шатыловіч — Варшава.
2. Янка Кандрацюк — Бельск. Падляскі.
3. Алесь Лукашук — Катовіцы.
4. Паўлюк Анішчык — Вроцлаў.
5. Уладзімір Касцючук — Клейнікі, Гайнаўскі павет.
6. Васіль Сухадольскі — Семятычы.
7. Францішак Фрашэвіч — Беласток.
8. Надзя Хілімонюк — Ольштын.
9. Барыс Рудак — Ліда, БССР.
10. Галя Савіцкая — Элк.

Узнагароды высылаем поштай.

Р.

ПРЫЯЦЕЛЬ

Людзі ў нас, вядома, усялякія і адносіны к Савецкай Беларусі не ва ўсіх аднолькавыя. Мой сябра, як убачыць карту БССР — праўядзе пальцам па сіняй істужцы Дняпра, затрымаецца пры назве «Лоеў» і пачынае расказваць аб утульных доміках на беразе ракі, аб зялёным лесе за сялібай і так расказвае, што зусім заслухацца можна.

Але ёсць і другія грамадзяне разлюбаваны ў Беларусі па самыя вушы. Ночку ў сне бачаць яны візу на паездку ў Беларусь.

Гэткі грамадзянін на мытным пункце адкрывае свой чамадан набіты ўсялякімі звіткамі, а здзіўлены мытнік пытае: — Што гэта, універсальны магазін?

— Гэта падаркі — тлумачыцца грамадзянін. — Гэты звітак для брата, а гэты для сястры, гэты для жонкі брата, а гэты побач для мужа сястры. А вось, чатыры звіткі для дзяцей брата, а наступныя пяць для дзяцей сястры. Гэтыя вялікія звіткі — гэта падаркі для бабулі і дзядуля і, як бачыце, грамадзянін начальнік, аказваецца, што я нічога лішнега не вязу.

— Адзін звітак аднака-ж лішні.

Грамадзянін скромна апускае вочы, быццам дзяўчына, якую першы раз пацалавалі і саромліва шэпча: — «Гэта для вас».

Потым выбягае з мытніцы, як птушка з клеткі. Праз месяц ён вяртаецца ды ізноў сустракаецца з мытнікам.

— Ну, як сваякі, жывы, здаровы? — цікавіцца мытнік.

— Дзякую, жывуць, не кашляюць, — адказвае грамадзянін і падае вопіс рэчаў, тлумачачы: — матацыкл брат падараваў, у мяне раматус у локці — хадзіць не магу. Радыёапарат сястра дала на памяць, баян бабулька падаравала для майго сыночка, ён вельмі музыкальны хлапчук, магнітафон для дачкі — яна спявае.

— Паслухайце, тут і піяніна запісана — дадае яшчэ мытнік.

— Для жонкі, неабходна для рэпетыцый — яна рыхтуецца выступаць у оперы...

— Выбачайце, перарывае мытнік — у пашпарце напісана «нежанаты».

— Зусім правільна, мы яшчэ шлюб не зарэгістравалі.

— Значыцца музыкальны сынок і магнітафонная дочка авансам нарадзіліся?

Грамадзянін вяне як прытоптаная незабудка, а мытнік думае: — Барані нас Божа ад падобных прыяцеляў.

Дзядзька Лявонь

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25, tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł, kwartalna — 7.20 zł, półroczna 14.40, roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa". Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa. Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10,15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne, Nakł. 5000 T-10